

Kvalitetsvurdering af Marstal Søfartsmuseum 2020

Indholdsfortegnelse

Slots- og Kulturstyrelsens samlede vurdering	1
Kvalitetsvurdering af Marstal Søfartsmuseum i 2012.....	1
Fakta om Marstal Søfartsmuseum	3
Kvalitetsvurderingens fokusområder.....	4
Arbejdsgrundlag, organisation og ledelse	4
Ressourcegrundlag.....	5
Forskning	7
Formidling	9
Samlingsvaretagelse.....	11
Museumslovens kapitel 8	14
Baggrund.....	15
1. Kvalitetsvurderingsforløbet på Marstal Søfartsmuseum	15
2. Om Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurderinger	16

Slots- og Kulturstyrelsens samlede vurdering

Denne kvalitetsvurderingsrapport følger op på Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurdering af Marstal Søfartsmuseum i 2012. Rapporten gør status for udviklingen og kvaliteten af museets virksomhed.

Det er Slots- og Kulturstyrelsens samlede vurdering, at Marstal Søfartsmuseums opgavevaretagelse er tilfredsstillende.

Museet har fulgt op på hovedparten af de forhold, der blev påpeget ved kvalitetsvurderingen i 2012:

- Museet har i samarbejde med Ærø Kommune tilvejebragt et økonomisk ressourcegrundlag, der har gjort det muligt at oppebære et statsligt driftstilskud.
- Museet har i højere grad prioriteret ansættelse af videnskabeligt personale til varetagelse og udvikling af de museumsfaglige opgaver.
- Der er sket et både kvalitativt og kvantitativt løft i museets forskning og formidling.
- Museet har sikret en samlingsvaretagelse på et fortsat højt niveau.

Der er herved skabt et godt fagligt og ressourcemæssigt grundlag for den videre udvikling af museet. En væsentlig udfordring er en spinkel økonomi. Det er afgørende for museets videre udvikling og realisering af strategiske satsninger, at der fortsat sikres et bæredygtigt økonomisk driftsgrundlag. Der er potentiale for bl.a. forretningsudvikling og øget egenindtjening. Derudover udstår fortsat en udfoldelse af det fulde potentiale i museets forskning og formidling med afsæt i, at Marstal Søfartsmuseum er en synlig og central aktør lokalt med faglige samarbejder og relationer regionalt, nationalt og internationalt.

Kvalitetsvurdering af Marstal Søfartsmuseum i 2012

Marstal Søfartsmuseum blev kvalitetsvurderet af Kulturarvsstyrelsen i 2012. Det var Kulturarvsstyrelsens samlede vurdering, at museets opgavevaretagelse var tilfredsstillende. Museet levede op til de lovbestemte museumsfaglige forpligtelser om indsamling, bevaring, registrering, forskning og formidling inden for museets ansvarsområde, men museet havde udfordringer med hensyn til forskning, formidling og økonomi. Styrelsen konstaterede bl.a.:

- Museet er et veldrevet museum, der med afsæt i en fokuseret faglig profil arbejder målrettet efter overordnede strategiske målsætninger for sin virksomhed.
- Museet mangler at få forsknings- og formidlingspotentialet fuldt udfoldet, herunder sikre, at museet råder over tilstrækkeligt videnskabeligt personale til at varetage og udvikle den faglige opgavevaretagelse.

- Museet er udfordret af at skulle tilvejebringe et stabilt økonomisk ressourcegrundlag for den samlede drift, så museet også fremover kan oppebære et statsligt driftstilskud.

Kvalitetsvurderingsrapporten fra 2012 kan læses her: [Kvalitetsvurdering Marstal Søfartsmuseum 2012](#)

Der er siden sket en væsentlig udvikling i både de lovmæssige krav (ny museumslov fra 2012) og de kvalitative standarder for museernes virksomhed (bl.a. div. udredninger, strategier mv., der sætter mål for museernes faglige opgavevaretagelse, organisation og ledelse). Der er tale om krav og standarder om øget økonomisk og faglig bæredygtighed og professionalisering af den samlede museumsvirksomhed, som har ændret Slots- og Kulturstyrelsens grundlag for vurdering af museernes virksomhed. Styrelsens dokument ”Krav og anbefalinger til statsanerkendte museer” afspejler disse ændringer.

Denne opfølgning på kvalitetsvurderingen i 2012 skal ses på baggrund heraf.

Fakta om Marstal Søfartsmuseum

Marstal Søfartsmuseum er et statsanerkendt kulturhistorisk museum med ansvar for Ærø Kommunes maritime kulturhistorie i nyere tid. Ærø Museum har ansvaret for den øvrige nyere tids kulturhistorie i Ærø Kommune. Arkæologi Sydfyn har det arkæologiske ansvar i Ærø Kommune.

Museet er en selvejende institution, der blev oprettet i 1929 og statsanerkendt i 1959.

Museet modtager årligt offentlige driftstilskud fra Ærø Kommune og staten. Ærø Kommune er museets offentlige hovedtilskudsyder og tilsynsførende myndighed.

Museet omfatter to besøgsadresser i Marstal:

- Marstal Søfartsmuseum
- Skibsbygningspladsen, Eriksens Plads.

Endvidere råder museet over et magasin, værftsbygninger og skure til arbejdende værksteder og historiske fartøjer og skibe, herunder drivkvasen Anna Karoline, coasteren Samka og periodevis skonnerten Bonavista, der ejes af Nationalmuseet.

Marstals lokalhistoriske arkiv er en integreret del af museet. Arkivet understøtter museets faglige arbejde, men arkivalierne er ikke en del af museets samling, og er dermed ikke omfattet af museumslovens bestemmelser, og indgår derfor ikke i kvalitetsvurderingen.

Nøgletal for museet i 2018:

- Museets samlede omsætning var på 4,6 mio. kr.
- Museet rådede over seks fastansatte årsværk, heraf fire videnskabelige årsværk (1. ph.d.).
- Museumsforeningen havde 1.535 medlemmer, og frivilliges arbejde udgjorde ca. 8 årsværk.
- Museet havde 69.720 brugere (19.720 betalende brugere og 50.000 skønnede brugere).

Kvalitetsvurderingens fokusområder

Arbejdsgrundlag, organisation og ledelse

a. Arbejdsgrundlag

- Museet har formuleret et strategisk grundlag i form af mission og vision samt strategi (Kvalitetshåndbog) for museets virksomhed, der opdateres efter behov. Strategien er delvist udmøntet i en arbejdsplan for 2019-23, der afspejler museets prioriteringer i perioden. Strategi og arbejdsplan er (fortsat) ikke sat i relation til museets ressourcemæssige forhold. Strategi og arbejdsplanens fremdrift evalueres årligt af museets bestyrelse. En række målsætninger er realiseret.
- Der er ikke indgået en driftsaftale mellem museet og Ærø Kommune. Kommunen oplever at have et tæt og velfungerende samarbejde med museet, og at museet er en væsentlig kulturel aktør på Ærø i formidling af øens maritime historie for lokale og turister. Der er i kommunen stor tilfredshed med museets drift.
- Museets vedtægter er sidst revideret i 2015 og afspejler gældende lovgivning (museumslov og driftstilskudslov), en fokuseret faglig profil og museets aktuelle organisation.

b. Organisation

- Museets organisation er lille og ikke inddelt i særskilte afdelinger. Alle bidrager til den samlede virksomhed. Arbejdsfordelingen er nedskrevet i museets Kvalitetshåndbog, og den samlede museumsvirksomhed er velorganiseret.
- Museumsforeningens medlemmer understøtter museets arbejde. Antal medlemmer er steget fra 1.447 i 2011 til 1.535 i 2018.
- Det er en formuleret målsætning i museets strategi at forblive et selvstændigt statsanerkendt museum. Også kulturpolitisk i Ærø Kommune ønskes museets selvstændighed fastholdt.

c. Ledelse

- Museets bestyrelse består af syv medlemmer. Ærø Kommunalbestyrelse udpeger blandt dets medlemmer ét medlem. Museumsforeningen vælger på sin ordinære generalforsamling de øvrige seks medlemmer.
- Det er fastsat i museets Kvalitetshåndbog, hvilke kompetencer der samlet set er behov for i museets bestyrelse (erfaring med den maritime verden, økonomi og jura, ledelse, pædagogiske værktøjer og kunst). Museet vurderer, at bestyrelsens aktuelle kompetencesammensætning er relevant i forhold til museets drift og udvikling.
- I museets bestyrelse er fem mænd og to kvinder. Den gennemsnitlige alder er 50 år.
- Museumslederen er den øverste administrative leder og har det museumsfaglige og ledelsesmæssige ansvar for den samlede virksomhed.

- De frivilliges arbejde organiseres og ledes af museets fastansatte medarbejdere fordelt på fagområder.
-

Det er tilfredsstillende:

- at museet har et klart afgrænset ansvarsområde med en fokuseret faglig profil, har skabt en velorganiseret virksomhed, og har udarbejdet strategi for den samlede virksomhed, der er udmøntet i en flerårig arbejdsplan, hvor fremdriften årligt evalueres og målsætningerne realiseres.
- at Ærø Kommune oplever et tæt og velfungerende samarbejde med museet, at museet er en væsentlig kulturel aktør på Ærø, og at der er tilfredshed med museets drift.
- at der er fastsat kompetencebehov, og at bestyrelsens aktuelle kompetencesammensætning er relevant i forhold til museets drift og udvikling.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at museets strategi og arbejdsplan ikke er sat i relation til museets ressourcemæssige forhold, hvilket også blev anbefalet ved sidste kvalitetsvurdering.
- at hovedparten af bestyrelsens medlemmer vælges af og fra Museumsforeningens medlemskreds på den ordinære generalforsamling.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet i sin strategi og arbejdsplan indarbejder overvejelser om/plan for realisering af indsatser/målsætninger i relation til museets ressourcemæssige forhold.
 - at museet overvejer relevansen af at lade nogle af bestyrelsens medlemmer blive valgt af andre end Museumsforeningen med henblik på at inddrage perspektiv og inspiration udefra på museets fortsatte drift og udvikling.
-

Ressourcegrundlag

a. Økonomi

- Museets samlede indtægter i 2018 var på 4,617.800 kr. (mod 4,5 mio. kr. i 2011). Indtægterne i 2018 fordelte sig således:
 - Tilskud fra staten: 1,0 mio. kr.
 - Tilskud fra kommune: 1,4 mio. kr.
 - Ikke-offentlige tilskud: 0,6 mio. kr.
 - Egenindtjening: 1,6 mio. kr.

Egenkapital 2018:	5,2 mio. kr.
Resultat for 2018:	0,4 mio. kr.
Likvid beholdning 2018:	2,4 mio. kr.

- Museet har de seneste fem år i gennemsnit tilvejebragt 1,3 mio. kr. årligt i ikke-offentlige tilskud.
- I 2018 udgjorde nettoindtægten på butik og café 141.000 kr. Entréindtægten udgjorde knap 0,9 mio. kr. (brutto).
- Museets offentlige tilskud udgør 52% af de samlede indtægter.
- Museets omsætning på 4,6 mio. kr. i 2018 ligger i den nederste tredjedel af landets statsanerkendte museer.

b. Medarbejdere

- Museet rådede i 2018 over 6,0 fastansatte årsværk (2011: 6,5), heraf 2,4 videnskabelige årsværk (1 ph.d.) (2011: 1,5, heraf 1. ph.d.). Fleksjobs udgjorde 1,3 fastansatte årsværk, og anslået 8,0 årsværk blev udført af frivillige.
- Museet har faguddannede medarbejdere med kompetencer, der modsvarer det museumsfaglige ansvarsområde, herunder ekstra medarbejder i et etårigt forløb i 2020 med fokus på udstillingsformidling og nyansat forsker i et 3-årigt erhvervs ph.d. forløb. Museet sikrer løbende kompetenceudvikling af sit personale, som rummer en variation af fagligheder og kompetencer.

c. Bygninger

- Museet har tre udstillingsbygninger - inkl. nyere tilbygning til museets værker af Carl Rasmussen - der omkranser gård med maritim legeplads. Administrationsbygning og arkiv ligger over for museet. Museets magasin har til huse i en bygning på havnen (Toldboden) ved skibsbygningspladsen Eriksens Plads. Hertil kommer en række værftsbygninger og skure/værksteder på Eriksens Plads. Museet ejer alle bygningerne.
- Der er løbende sket indvendig og udvendig reovering af museets bygninger, og vedligeholdelses tilstanden er god. Der foreligger en samlet prioriteret handlingsplan og finansieringsplan for vedligehold af museets bygninger. Almindelig løbende vedligehold finansieres inden for museets driftsbudget. Større istandsættelser og nybyggeri finansieres gennem tilskud fra arv og fonde.
- I 2018 udgjorde museets udgifter til bygningsdrift og -vedligehold 24,4 % af museets samlede udgifter (mod 8 % i 2011). Stigningen skyldes ekstraordinær udvendig vedligeholdelse i 2018.

Det er meget tilfredsstillende:

- at museet formår vedvarende at tilvejebringe betydelige ikke-offentlige tilskud, et væsentligt årligt tilskud fra Ærø Kommune (målt pr. indbygger) samt egenindtjening, og dermed oppebærer en vis egenkapital og likvid beholdning, der bevirker en sund og stabil økonomi, omend økonomien er spinkel.
- at et meget stort antal frivillige understøtter museets arbejde.

Det er tilfredsstillende:

- at museets fastansatte medarbejdere har en variation af fagligheder og kompetencer, og i stigende omfang relevant videnskabelig baggrund, herunder en ph.d.-grad.
- at museets bygninger er i god vedligeholdelses tilstand, og at der foreligger en prioriteret plan for vedligehold, inkl. plan for finansiering heraf.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet fortsat arbejder for at skabe et mere solidt fundament for museet, herunder særligt i forhold til økonomi og personaleresourcer. Der synes at være et potentiale for forretningsudvikling med henblik på øget egenindtjening samt øget ikke-offentlig finansiering.

Forskning

Museet er forpligtet til at forske inden for sit ansvarsområde og stille sin viden til rådighed for omverdenen. Museets forskning er videnskabeligt arbejde baseret på faglige problemstillinger relateret til museets ansvarsområde.

- Museet har formuleret en forskningsstrategi, der fastlægger museets forskningsmæssige fokusområder i sammenhæng med museets formidling. Forskningsstrategien er udmøntet i arbejdsplan 2019-23. Forskningsstrategi og -plan er ikke sat i relation til museets ressourcer, og omfatter ikke mål for eller overvejelser om forskningens løbende produktion, publicering, samarbejder og finansiering. Forskningsindsatsen evalueres årligt.
- Til brug for Slots- og Kulturstyrelsens vurdering af museets forskning har museet indsendt oversigt over sine forskningspublikationer for perioden 2016-19. I den 4-årige periode har museet produceret fire fagfællebedømte forskningsarbejder, heraf to større bogværker. Tre er publiceret i museets egen årbog, og et forskningsarbejde forventes publiceret i eksternt nationalt medie i 2020. Derudover har museet produceret tolv forskningsarbejder, der ikke er fagfællebedømt, og som primært er publiceret i museets årbog. Enkelte i medier nationalt og

internationalt. Museet udveksler sin årbog med andre søfartsmuseer nationalt og internationalt.

- Museet har i samarbejde med Kunstakademiets Arkitektskole og Center for Maritim Arkitektur igangsat et erhvervs-ph.d. forløb for 2020-2022, der undersøger beboelsesforholdene ombord (skibenes aptering) på sejlskibe fra Marstal, dels for at opnå ny viden til gavn for museumsverdenen, og dels som inspiration for tæt boligbyggeri i større danske byer.
 - Museet indgår i stort omfang i relevante, faglige netværk og samarbejder med andre museer og vidensinstitutioner nationalt og internationalt.
-

Det er tilfredsstillende:

- at museet løbende producerer forskning efter det almene forskningsbegreb inden for museets ansvarsområde, der publiceres i relevante faglige medier - omend kun nationalt og hovedparten i museets egen årbog.
- at museet har udarbejdet en forskningsstrategi og arbejdsplan, der tydeliggør museets forskningsprofil og -fokus, og at forskningsindsatsen systematisk evalueres.
- at museet indgår i relevante faglige netværk og samarbejder med andre museer og vidensinstitutioner nationalt og internationalt.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at museets forskningsstrategi og arbejdsplan ikke er sat i relation til museets ressourcer, ikke omfatter mål for eller overvejelser om forskningens løbende produktion, publicering, finansiering mv., og at forskningen hovedsagelig publiceres i museets egen årbog.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet har fokus på at publicere sin forskning i fagfællebedømte medier nationalt og internationalt.
 - at museet supplerer sin forskningsstrategi og arbejdsplan til også at omfatte mål og plan for tilvejebringelse af ressourcer (personalemæssige og økonomiske), forskningsproduktion, samarbejder, fagfællebedømmelse og publicering i en udvidet kreds af relevante fagfællebedømte medier nationalt og internationalt.
-

Formidling

Museet er forpligtet til at formidle sit ansvarsområde for offentligheden. Gennem formidling bringer museet sin forskningsbaserede viden i spil i institutionen, i forhold til borgerne og det omgivende samfund.

a. Formidling

- Museets formidling tager afsæt i et udstillingssted bestående af ca. 30 rum. Udstillingen viser genstande, fotos, malerier, skibsmodeller m.m., som belyser Marstals søfartshistorie fra ca. 1850 til ca. 2000. I museets gård er en maritim legeplads. Museet har ca. fire særudstillinger årligt. Museet har i 2014 udvidet med Eriksens Plads – en skibsbygningsplads med åbne værksteder, hvor der istandsættes både motorer, joller og skibe tilhørende museet. Endelig råder museet over en coaster, en drivkase og en vrikkejolle. Marstal Søfartsmuseum og Nationalmuseet er i dialog om endelig løsning for drift og vedligehold af skonnerten Bonavista. Skonnerten kan pt. indgå i museets formidling, når den er langs kaj ved Eriksens Plads. Det er museets ønske, at Bonavista skal indgå som et aktivt formidlingstilbud ved pladsen.
- Museet har udvidet udstillingerne med en tilbygning i 2016, der huser en permanent udstilling med marine- og grønlandsmaleren Carl Rasmussens værker og lokaler til særudstillinger.
- Museets udstilling har åbent mandag til lørdag i vintermånederne og alle dage resten af året.
- Museets udstillingsformidling er varieret, men traditionel. Der anvendes plancher, genstandsmontre, genstandstekster, foto og malerier, samt gå-om-bord opstillinger af bl.a. coasterstyrehus og lukaf. I udstillingsrum er opstillet blå pulte med kort introducerende tekst om, hvad der vises i det pågældende rum (dansk, engelsk, tysk). Enkelte steder er der anvendt digitale medier. På Eriksens Værft kan gæsterne møde forskellige restaureringsaktiviteter. Museet har i 2019 produceret en brochure, der giver en introduktion til museet, dets samling og udstillinger mv. på henholdsvis dansk, engelsk og tysk.
- Introduktioner til søfartsområdet, historiske kontekster og inddragelse af/parallelisering til samtiden er sparsomt repræsenteret i udstillingerne (fremgår delvist af blå pulte, brochure/guide og web), lige som mange objekter i udstillingerne fremstår uden tekst eller anden formidling. Formidlingsform og -greb er traditionel med begrænset brugeraktivering, og uden brug af brugerinddragelse i udvikling af formidlingen.
- Formidlingen sker endvidere gennem rundvisninger, guidede by- og havnevandringer, foredrag, særlige events/aktiviteter, publikationer, medier mv.
- Museet har bl.a. indgået samarbejde med fem fynske museer og bevaringscenter Fyn om vandreudstillingerne ”Fortiden i Fremtiden”, hvor krydsfeltet mellem kultur og naturhistorie af søges. Endvidere samarbejder museet med Den sejlede Højskole om foredrag og diskussionsoplæg. Der er også etableret et samarbejde med arkitektskolen, hvor produktet bl.a. har været en række formidlingspavilloner, der med afsæt i museets malerisamling formidler lo-

kale landskaber og kulturmiljøer. Folkeuniversitetet er en fast samarbejdspartner i forbindelse med foredrag. Museet indgår herudover i en lang række samarbejder og netværk med andre søfartsmuseer, foreninger og vidensinstitutioner nationalt og internationalt.

- Museet har formuleret en formidlingsstrategi, der bl.a. indebærer løbende ajourføring og opgradering af udstillingerne med integration af film, levende billeder og digitale medier. Arbejdsplan 2019-23 har for så vidt angår formidling primært fokus på at styrke havneområdet Eriksens Plads.

b. Undervisning

- Museet har indrettet nye lokaler til bl.a. undervisning.
- Der tilbydes undervisning til børn og unge i alderen 6 til 18 år fordelt på tre niveauer. Undervisningstilbuddet består i enten omvisning i udstillingen eller opgaveløsning. Desuden har museet søsat et nyt kursus i navigation for 8. til 10. klassestrin, og arbejder på at forny det øvrige undervisningsmateriale. Der arbejdes tillige på øget skoletjenestesamarbejde med Ærø Museum.
- Museet oplyser, at det i 2018 har undervist 18 grundskoleklasser, to hold fra ungdomsuddannelser og syv hold fra daginstitutioner. Ingen hold fra andre uddannelser.

c. Museets brugere

- Museet oplyser, at det i 2018 havde 69.720 brugere. Besøgstallet fordeler sig med 19.720 på selve museet, samt 50.000 (skønnet) på skibsbygningspladsen Eriksens Plads, herunder på skonnerten Bonavista. Det skønnede tal er baseret på tidligere års tællinger af besøgende på Bonavista (senest i 2016). Museet følger således ikke Danmarks Statistiks vejledning for indberetning af besøgstal. Det samlede besøgstal er forholdsvist jævnt fra 2014 til 2018.
- Museets web havde i 2018 57.231 besøg, og museets Facebook profil havde ca. 3.970 følgere, mens 1.225 følger museet på Instagram.
- Museet deltager aktivt i Den Nationale Brugerundersøgelse (176 indsamlede besvarelser i 2018). Undersøgelsen for 2018 viser, at besøgsstedets tilbud samlet set vurderes over middel (8,9), og at tilbuddene på en række parametre ligger over landsgennemsnittet for kulturhistoriske museer. På to parametre (formidling via brug af digitale medier og mulighed for at deltage aktivt) vurderes tilbuddene under middel og meget lavt af den yngste brugergruppe (14-29 år). 84% af de besøgende kommer fra Danmark, heraf 34% fra Region Syddanmark, 11% fra udlandet. 4% er i alderen 14-29 år (22% for museer i gennemsnit) 73% i alderen 50+ (49% for museer i gennemsnit), 54% mænd og 47% er førstegangsbesøgende.

Det er meget tilfredsstillende:

- at museet har etableret nytænkende samarbejder om udstillingsaktiviteter og formidlingsarrangementer og i stort omfang samarbejder lokalt, nationalt og internationalt med andre aktører.
- at museet løbende udvikler/udbygger sin formidling, herunder med ny tilbygning til formidling af Carl Rasmussens værker og etablering af Eriksens Plads.

Det er tilfredsstillende:

- at museets formidling er differentieret med brug af varierende formidlingsformer, flere særudstillinger og -aktiviteter årligt, og at museet har åbent hele året til glæde for mange tilfredse brugere.
- at museet arbejder på at forny og aktualisere undervisningsmaterialet og udvikle skoletjeneste i samarbejde med Ærø Museum.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at museet kun i begrænset omfang gør brug af tidsvarende medier og brugerinddragelse i sin formidling og udvikling heraf.
- at introduktioner, kontekster og parallelisering i vid udstrækning er fraværende i udstillingerne (fremgår delvist af blå pulte, brochure og på web), og at dele af udstillingerne fremstår med en sparsom formidling.
- at langt hovedparten af museets besøgstal er baseret på skøn, der bygger på tidligere års tællinger, og at museet ikke følger Danmarks Statistiks vejledning for indberetning af besøgstal.
- at museet har meget få unge brugere set i forhold til andre museer gennemsnitligt set.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet videreudvikler sin udstillingsformidling dels med henblik på øget formidling, dels i lyset af ønsker om brugerinddragelse og brug af digital formidling i henhold til Den Nationale Brugerundersøgelse, herunder med henblik på i øget omfang at nå de unge som brugergruppe.
- at museet iværksætter sikre metoder til optælling og skøn af besøgstal, og indberetter besøgstal i henhold til Danmarks Statistiks vejledning.

Samlingsvaretagelse

a. Indsamling

Museet er forpligtet til systematisk at indsamle genstande og anden dokumentation inden for sit vedtægtsbestemte ansvarsområde. Indsamlingen skal være baseret på en aktiv, men restriktiv praksis, der udspringer af museets forskning.

- Museets samling omfatter 9.525 inventarnumre.
- Museet har udarbejdet en indsamlingsstrategi og -plan, der løbende opdateres efter behov, og som afspejler en restriktiv indsamlingspraksis inden for ansvarsområdet og er knyttet til museets forskningsmæssige prioriteringer.
- Museet koordinerer sin indsamling med øvrige statslige og statsanerkendte museer inden for søfartsområdet og indgår i relevante faglige netværk og samarbejder om indsamling og udvikling heraf.
- Museet har i 2015 udskilt en større oldtidssamling, som ikke var relevant for museets samling, til Langelands Museum.

b. Registrering & Indberetning

Museet er forpligtet til at registrere og indberette sin samling til de centrale kulturarvsregistre: Museernes Samlinger og Kunstindeks Danmark (KiD). Registreringen skal ske efter fastlagte standarder, der muliggør udveksling af data nationalt og internationalt.

- Museet er ajour med registrering og indberetning af sin samling til de centrale registre. Migrering af data til SARA pågår.
- Museet angiver en museumsfaglig begrundelse for indsamlingen som en del af registreringen, og dokumenterer sin registreringspraksis og -historik.
- Museet har udarbejdet retningslinjer for sit registreringsarbejde, der følger fastlagte standarder for registrering. Museet råder over relevant registreringskompetence og indgår i relevante faglige netværk om samlingsarbejdet, herunder i erfa-gruppen for SARA.

c. Bevaring

Museet er forpligtet til at bevare sin samling for eftertiden. Bevaringsarbejdet består af såvel en præventiv som udbedrende indsats i forhold til samlingens forsknings- og formidlingsmæssige værdi. Bevaring omfatter museets magasinering, sikring, tilsyn og konservering af samlingerne.

- Museet råder over et magasin, der har til huse i den tidligere Toldbod på Eriksens Plads. Museet ejer bygningen, der er moderniseret. Museets samling er placeret i udstillinger (anslået 1/3) og på magasin (anslået 2/3).
- Museet har opgjort, at i 2018 var 94 % af samlingen i formidlingseget tilstand, 5% i stabiliseret tilstand, og 1 % i behandlingskrævende tilstand. Ingen genstande var svært skadede.

- Museet gennemgår systematisk samlingen og er tilknyttet Bevaringscenter Fyn ved Lange-lands Museum, der siden 2012 løbende har ført bevaringsfagligt opsyn med museets samlin-ger og udstillinger.
 - Museet har udarbejdet bevaringsstrategi, der ændres efter behov, og har evakueringsplan og værditømningsplan.
 - Bevaringscenter Fyn har til brug for Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurdering udarbejdet en konserveringsfaglig udtalelse om bevaringsforholdene på museets besøgssted og magasin. Det fremgår af udtalelsen, at museets samling, magasin og udstillingsbygninger overordnet er i god forfatning. Der er kun mindre udeståender, som håndteres langsigtet, herunder en kælder i bygning III, som pt. er uegnet til opbevaring og udstilling af museumsgenstande på grund af høj luftfugtighed. Museet er ifølge bevaringscentret meget bevidst om bevaringsop-gaven og følger aktivt med i udviklingen af nye tiltag og retningslinjer inden for udstilling og magasinering, og arbejder kontinuerligt på at optimere den præventive bevaringsindsats. Ud-stillinger og magasin er løbende blevet udbygget og moderniseret, herunder er optimeret kli-maanlæg installeret i magasinet i 2018/19.
-

Det er meget tilfredsstillende:

- at museets samling er i god bevaringstilstand (94% i formidlingseget tilstand), den opbeva-res under gode magasin- og udstillingsforhold, der kontinuerligt optimeres, og museet syste-matisk gennemgår samlingen med løbende inddragelse af konserveringsfaglig ekspertise og udskiller de dele, som ikke er relevante i forhold til museets ansvarsområde.

Det er tilfredsstillende:

- at museet er ajour med registrering og indberetning af samlingen.
- at museet har udarbejdet strategier for sit indsamlings-, registrerings- og bevaringsarbejde, der sikrer god praksis i det samlede samlingsarbejde.
- at museet råder over personale med nødvendige kompetencer og som indgår i relevante fag-lige netværk for samlingsarbejdet.
- at museet har et løbende og velfungerende samarbejde med Bevaringscenter Fyn.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet med afsæt i den konserveringsfaglige udtalelse prioriterer at gennemføre nødven-dige tiltag til forbedring af bevaringsforholdene.
-

Museumslovens kapitel 8

De statsanerkendte kulturhistoriske museer skal gennem samarbejde med plan- og fredningsmyndighederne arbejde for, at væsentlige bevaringsværdier sikres for eftertiden.

- Der er i 2013 indgået en skriftlig aftale mellem Ærø Kommune, Marstal Søfartsmuseum og Ærø Museum om fordelingen af ansvaret for museumslovens kapitel 8 mellem de to museer. I henhold til aftalen varetager Ærø Museum kapitel 8-opgaver inden for nyere tids kulturhistorie i Ærø Kommune. Når der er tale om havne- og sørelaterede forhold, inddrages Marstal Søfartsmuseum.
- Marstal Museum er lige som Ærø Museum repræsenteret i kommunens lokalplansudvalg, hvor der gensidigt opleves et godt samarbejde med løbende dialog, rådgivning og møder om kommunens arbejde med planstrategi, kommune- og lokalplaner.
- Marstal Søfartsmuseum er i 2018 inddraget i udviklingsfasen i kommunens planarbejde, og har afgivet høringssvar syv gange. Myndighederne har fulgt museets høringssvar tre gange.

Det er tilfredsstillende:

- at museet har god praksis og samarbejde med Ærø Museum og Ærø Kommune, som er formaliseret og velfungerende, og hvor museets viden og ressourcer kommer i spil.
-

Baggrund

1. Kvalitetsvurderingsforløbet på Marstal Søfartsmuseum

Kvalitetsvurderingsbesøget fandt sted d. 25. februar 2020.

Tilstede var:

Fra museet:

Næstformand for bestyrelsen Christina Kjerulff

Museumsleder Erik Kromann

Museumsinspektør David Tashev

Museumsinspektør Karsten Hermansen

Fra Ærø Kommune:

Formand for Kulturudvalget Minna Henriksen

Kulturdirektør Kimma Vingaard Thomsen

Fra Slots- og Kulturstyrelsen:

Chefkonsulent Kathrine Lehmann

Specialkonsulent Lise-Lotte Bjerre

Konsulent Lene Stengaard

I forbindelse med besøget blev museets udstillinger, magasin mv. besigtiget.

2. Om Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurderinger

Kvalitetsvurderinger er en del af Slots- og Kulturstyrelsens arbejde med at understøtte en kvalitativ og professionel udvikling af museerne og deres opgavevaretagelse.

Slots- og Kulturstyrelsen skal sikre, at museerne lever op til museumsloven samt de mål og standarder, der følger af politiske målsætninger for museumsområdet og samfundsudviklingen generelt.

Gennem de sidste tolv år er der gennemført en række udredninger, analyser og undersøgelser, som på forskellig vis har sigte på udvikling af kvalitet, og som bidrager til at sætte standarder for museernes virksomhed. Det drejer bl.a. sig om:

- Udredningen om bevaring af kulturarven (Kulturministeriet, 2003)
- Udredning om museernes formidling (Kulturministeriet, 2006)
- Forskningsstrategi for Kulturministeriets område (Kulturministeriet, 2009)
- Internationale evaluering af den arkæologiske virksomhed (Kulturministeriet, 2010)
- Den nationale brugerundersøgelse (Slots- og Kulturstyrelsen, 2009 og frem)
- God ledelse af selvejende kulturinstitutioner (Kulturministeriet, 2011)
- Udredning om fremtidens museumslandskab (Kulturministeriet, 2011)
- Kulturministeriets digitaliseringsstrategi 2012 – 2015 (Kulturministeriet, 2012)
- Disse udredninger, analyser og undersøgelser indgår i Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurderinger af de statsanerkendte museer.

Læs mere om kvalitetsvurderinger på Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside: <https://slks.dk/om-raader/kulturinstitutioner/museer/tilsyn-med-museer/kvalitetsvurdering/>

Kvalitetsvurderingen indeholder Slots- og Kulturstyrelsens vurderinger af og anbefalinger til museets drift og fortsatte udvikling. Kvalitetsvurderingen giver museets kommunale tilskuds-ydere en viden om det enkelte museums virksomhed og de rammer, museet arbejder i.

Vurderingsgrundlag

Slots- og Kulturstyrelsens grundlag for at kvalitetsvurdere de statsanerkendte museer består af to dele: For det første museernes indberetninger til Slots- og Kulturstyrelsen, herunder bl.a. museets vedtægter, årsberetning, oversigt over forskningspublikationer samt museets indberetning til Slots- og Kulturstyrelsens museumsstatistik: "Danske museer i tal". For det andet et kvalitetsvurderingsmøde på museet, hvor museets bestyrelse og hovedtilskudsyder, der ofte er museets hjemkommune, deltager.

Der indgår tillige en ekstern sagkyndig vurdering af bevaringsforholdene for museets samling. Den sagkyndige vurdering er indhentet af museet som led i kvalitetsvurderingen. Slots- og Kulturstyrelsen vurderer på ovenstående grundlag museets opgavevaretagelse og samlede virksomhed i forhold til fire kategorier:

- Meget tilfredsstillende
- Tilfredsstillende
- Ikke helt tilfredsstillende
- Ikke tilfredsstillende

Slots- og Kulturstyrelsens vurderinger og anbefalinger samles i en rapport, der sendes til museet og museets hovedtilskudsyder.

Opfølgning

Museet skal inden for tre måneder efter modtagelsen af rapporten fremlægge en plan for, hvordan det vil følge op på Slots- og Kulturstyrelsens anbefalinger. Slots- og Kulturstyrelsen skal godkende opfølgningsplanen.

Et år efter godkendelse af opfølgningsplanen gennemføres et opfølgningsmøde mellem museet og Slots- og Kulturstyrelsen. Museet skal forud for opfølgningsmødet redegøre skriftligt for status i museets arbejde med opfølgningen. Kvalitetsvurderingen forventes afsluttet efter opfølgningsmødet.